

Briselē, 15.5.2018.
COM(2018) 306 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, EIROPADOMEI,
PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN
REĢIONU KOMITEJAI**

**Atjaunota Eiropas programma pētniecībai un inovācijai - Eiropas izdevība veidot savu
nākotni**

*Eiropas Komisijas ieguldījums neformālajā ES vadītāju sanāksmē par inovāciju Sofijā
2018. gada 16. maijā*

“Mūsu nākotne nevar būt tikai scenārijs, uzmetums, viena no dažādām idejām. Mums jau šodien ir jāsagatavojas rītdienas Savienībai.”

Komisijas priekšsēdētājs Žans Klods Junkers
Runa par stāvokli Savienībā, Strasbūra, 2017. gada 13. septembris

“Pētniecība un inovācija ir izšķiroši svarīgas mūsu nākotnei. Tās ir vienīgais veids, kā vienlaicīgi un ilgtspējīgi novērst zemu ekonomikas izaugsmi, ierobežotu darbvietu radīšanu un risināt pasaules mēroga problēmas tādās jomās kā veselība, drošība, pārtika, okeāni, klimats un enerģētika.”

Eiropas Komisijas ieguldījums neformālajā vadītāju sanāksmē 2018. gada 23. februārī

“Mēs atstāsim vajadzīgo rīcības brīvību dažādos līmeņos, lai stiprinātu Eiropas inovācijas un izaugsmes potenciālu.”

Romas deklarācija, Roma, 2017. gada 25. marts

Eiropas Komisija atzinīgi vērtē Eiropadomes priekšsēdētāja lēmumu rīkot diskusiju vadītāju starpā par pētniecību un inovāciju, un pasākumiem, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu Eiropas konkurētspēju pasaules mērogā. Šis paziņojums iepazīstina ar virkni konkrētu darbību, kuru mērķis ir sekmēt ES Pētniecības un inovācijas programmu un veicināt neformālo diskusiju, ko valstu vai to valdību vadītāji rīkos Sofijā 2018. gada 16. maijā.

1. Eiropas izdevība ieguldīt nākotnē

Ieguldīt pētniecībā un inovācijā nozīmē ieguldīt Eiropas nākotnē. Ieguldījumi mums palīdz konkurēt pasaules mērogā un saglabāt mūsu unikālo sociālo modeli. Tie uzlabo ikdienas dzīvi miljoniem iedzīvotāju šeit – Eiropā – un visā pasaulē, palīdzot atrisināt dažas no lielākajām sabiedrības un paaudžu problēmām. Pētniecība un inovācija ir mums visapkārt – tās rezultātā ir darīti pieejami 1,6 miljoni Ebolas vīrusa vakcīnas devu, radīta baterija, kas ir simts reizes jaudīgāka par parastajām baterijām, izstrādāti ar ūdeņraža elementu darbināmi autobusi mūsu pilsētām.

Tas atspoguļo faktu, ka sabiedrība var virzīties uz priekšu tikai tik ātri, cik ātra ir tās novatoriskā darbība. Tā var nodrošināt ilgstošu labklājību tikai tad, ja pēc iespējas labāk izmanto savu iedzīvotāju zināšanas, darījumdarbības garu un produktivitāti. Tas parāda, ka jebkura ekonomika var apsteigt konkurentus tikai tad, ja tā saglabā pozīciju progresīvu pētījumu un inovācijas avangardā.

Tas ir uzdevums, ar kuru mūsu Savienība saskaras patlaban, mums tiecoties saglabāt un uzlabot Eiropas dzīvesveidu. Ir laiks ieguldīt nākotnē. Tehnoloģiju virzītas inovācijas, visu nozaru arvien lielāka digitalizācija un globālas megatendences maina veidu, kā dzīvojam, piedāvājot milzīgas iespējas, kā arī radot jaunas problēmas. Šai tendencei pastiprinoties, vajadzība radīt inovāciju kļūs arvien aktuālāka. Valstis visā pasaulē veic milzīgus ieguldījumus pētniecībā un inovācijā visās ekonomikas jomās. Tas globālo konkurenci padara intensīvāku un apdraud Eiropas vadošo konkurences pozīciju nozīmīgās rūpniecības nozarēs. Tāpēc mūsu turpmākās labklājības nodrošināšanai ir nepieciešama Eiropas inovācijas spējas padziļināšana, vajadzīgo investīciju nodrošināšana un inovācijas izplatīšanas paātrināšana visā Eiropā.

Likmes ir augstas, bet tāds ir arī Eiropas potenciāls. Nākamais inovācijas vilnis, kas apvieno fiziskās un digitālās inovācijas, būs balstīts zinātnes, tehnoloģijas un inženierzinātņu jomās, kurās Eiropai jau ir un turpmāk jā saglabā konkurences priekšrocības. Eiropa, kurā dzīvo 7 % pasaules iedzīvotāju, veic 20 % pētniecības un izstrādes jomas investīciju pasaulē un rada aptuveni vienu trešo daļu no visām augstas kvalitātes zinātniskajām publikācijām¹. Eiropā arī atrodas spēcīga rūpnieciskā bāze.

Eiropai šie aktīvi un savas vērtības ir jāizmanto kā pamats, lai attīstītu savu, atšķirīgu inovācijas modeli. Tai būtu pēc iespējas labāk jāizmanto uz sadarbību un partnerību balstītā kultūra, kas palīdz sekmēt inovāciju visā Savienībā. To darot, Eiropai ir jānodrošina, ka Eiropas iedzīvotāju datu un privātuma augstā līmeņa aizsardzība, kas tagad ir pasaules mēroga

¹ Ziņojums “Science, Research and Innovation Performance of the EU 2018”.

etalons, kļūst par konkurences priekšrocību attiecībā uz jaunām tehnoloģijām, piemēram, mākslīgo intelektu vai lielajiem datiem².

ES ir pētniecībai un inovācijai visvairāk atvērtā telpa pasaulē. Tā savos projektos ne tikai uzņem pētniecības organizācijas no visas pasaules, bet arī plaši sadarbojas ar starptautiskiem partneriem kopīgās programmās. Lai sekmētu vienlīdzīgus konkurences apstākļus, tai būtu jāveicina jaunas tirgus iespējas novatoriskām precēm un pakalpojumiem. Tai arī būtu jāstimulē sinerģija un pārrobežu ieguldījumi pētniecībā un inovācijā, kas dod savstarpēju labumu gan iedzīvotājiem, gan uzņēmumiem³, vienlaikus nodrošinot, ka ES var aizstāvēt savas intereses stratēģiskās nozarēs.

Tomēr citās jomās Eiropa saskaras ar inovāciju deficītu. Tam pamatā nav ideju vai sākotnējo jaunuzņēmumu trūkums: problēmu drīzāk rada tas, ka nenotiek darbības izvērsšana un izplatīšana, jo inovācijas ne vienmēr pārtop jaunās tirgus un izaugsmes iespējās. Ir jāpalielina rūpniecības ieguldījumi pētniecībā un inovācijā. Investīciju līmeņa ziņā tehnoloģijās, kas nākotnē dominēs, Eiropas Savienību apsteidz Ķīna un Amerikas Savienotās Valstis.

Lai pēc iespējas labāk izmantotu savu potenciālu un pārvarētu šķēršļus, Eiropai ir jākoncentrē sava pieeja trīs līmeņos. Pirmkārt, zinātniskajā un tehnoloģiskajā izpētē ir jāiegulda ievērojamas investīcijas, uzsvāru liekot uz būtiskām sabiedrības un rūpniecības problēmām, piemēram, drošību, klimata pārmaiņām, kā arī iedzīvotāju novecošanas radīto ietekmi. Otrkārt, darījumdarbības vide ir jāpadara inovācijām labvēlīgāka un jāsamazina bailes riskēt. Treškārt, Eiropas iedzīvotājiem jāsniedz atbalsts laikā, kad notiek straujš (un dažiem – nemierīgs) pārejas process.

Eiropas iespēja būt nākamā inovācijas vilņa vadībā būs atkarīga no mūsu spējas izveidot pareizo politikas un instrumentu kombināciju. Eiropai ir svarīgi atbalstīt nākotnes stratēģisko vērtību ķēžu konkurētspējīgu attīstību⁴. Digitālais vienotais tirgus⁵, enerģētikas savienība⁶, rūpniecības stratēģijas⁷ un mūsu konkurences politika nodrošina mums stabilu satvaru. Tādi instrumenti kā Investīciju plāns⁸, pētniecības un inovācijas pamatprogramma “Apvārsnis 2020”⁹ un Eiropas strukturālie un investīciju fondi¹⁰ ir apliecinājuši savu efektivitāti. Šis pamats ir palīdzējis izvirzīt Eiropu priekšplānā daudzās pasaules zinātnes un tehnoloģiju jomās un radījis labākus nosacījumus uzņēmumiem ieviest inovācijas un konkurēt.

² COM (2018) 237.

³ Tas ir īpaši svarīgi brīžos, kad ES apspriež tirdzniecības nolīgumus. Skatīt Komisijas priekšlikumu regulai, ar ko izveido satvaru ārvalstu tiešo ieguldījumu Eiropas Savienībā izvērtēšanai, COM(2017)487.

⁴ Jürgen Rüttgers vadītā Augsta līmeņa neatkarīgās rūpniecisko tehnoloģiju ekspertu grupas ziņojums "Re-finding Industry –Defining Innovation", Eiropas Komisija, 2018. gads.

⁵ COM (2015) 192, COM (2015) 550.

⁶ COM (2015) 80, COM (2016) 763.

⁷ COM (2017) 479.

⁸ 30 % no līdzekļiem, kas piešķirti Inovācijas plānā, tika veltīti maziem un vidējiem uzņēmumiem, 22 % – pētniecības un inovācijas projektiem, bet 11 % – projektiem, kuru mērķis ir uzlabot Eiropas digitālo kapacitāti.

⁹ ES patlaban laikposmam no 2014. līdz 2020. gadam tērē gandrīz EUR 80 miljardus pētniecības un inovācijas pamatprogrammai “Apvārsnis 2020”.

¹⁰ Eiropas strukturālie un investīciju fondi iegulda vairāk nekā EUR 44 miljardus pētniecībā un inovācijā, tostarp aptuveni EUR 30 miljardus pārejas, mazāk attīstītos, tālākos un mazapdzīvotos reģionos.

Tagad ir laiks pāriet jaunā līmenī. Mēs to varam panākt tikai tad, ja izmantosim patiesi eiropisku pieeju, sadarbojoties pāri robežām un rīkojoties visas Savienības mērogā. Sekmes būs atkarīgas no mūsu spējas efektīvi apvienot un izmantot privāto kapitālu un publiskās investīcijas. Tās būs atkarīgas no Eiropas un valstu tiesiskajiem regulējumiem, kas ir atbilstoši nākotnes prasībām un labvēlīgi inovācijai. Tās būs atkarīgas no vienotā tirgus, kurā efektīva un taisnīga konkurence atalgo un stimulē privātās investīcijas inovācijā. Tās būs atkarīgas no spējas mudināt Eiropas universitātes vairāk pievērsties darījumdarbībai. Tās būs atkarīgas no nodrošinājuma, ka katra dalībvalsts un ikviens reģions Eiropā var dot ieguldījumu pieaugošajā izcilības līmenī zinātnē un inovācijā. Visi šie faktori ir Savienības kopīgā kontrolē, un tagad ir laiks savu nākotni veidot pašu rokām.

2. Atjaunota programma spēcīgākai Eiropas pētniecības un inovācijas ekosistēmai

Pētniecība un inovācija skar visu mūsu sabiedrību, un tajā vietējā, valsts un Eiropas līmenī ir iesaistīti dažādi dalībnieki, instrumenti un politika. Eiropai šie dažādie virzītājspēki un pārvaldības līmeņi ir jāsasaista ciešāk, lai radītu pētniecībai un inovācijai labvēlīgu vidi. Tas ietver dažādu vietējo un reģionālo pētniecības un inovācijas ekosistēmu savienošanu, lai sekmētu inovāciju visās ES vērtību ķēdēs.

Eiropas līmenī regulējums, pārrobežu sadarbība un ES budžets var būt efektīvas politikas sviras. Politika tādās jomās kā enerģētika, transports un rūpniecība sekmē ilgtspējīgu, mazoglekļa ekonomiku. Ekonomikas attīstība ar inovācijas palīdzību ir iestrādāta kohēzijas un lauksaimniecības politikas pamatstruktūrā. Lai palīdzētu veicināt digitālo revolūciju ES, ir izveidotas īpašas programmas. Pētniecība un inovācija ir vesela izglītības un apmācības programmu kopuma centrā. Iekšējā tirgus un konkurences politika ir izstrādāta tā, lai atbalstītu un dotu iespējas novatoriskiem uzņēmumiem, jo īpaši maziem un vidējiem uzņēmumiem, un palīdzētu tiem palielināt darbību un attīstīt jaunus tirgus.

Tomēr pastāv trūkumi un jaunas problēmas, ko Eiropa var novērst un tas tai būtu jādara. Šajā paziņojumā uzsvērts panāktais progress un ierosinātas jaunas darbības, ar kurām Eiropas Savienība var panākt pārmaiņas.

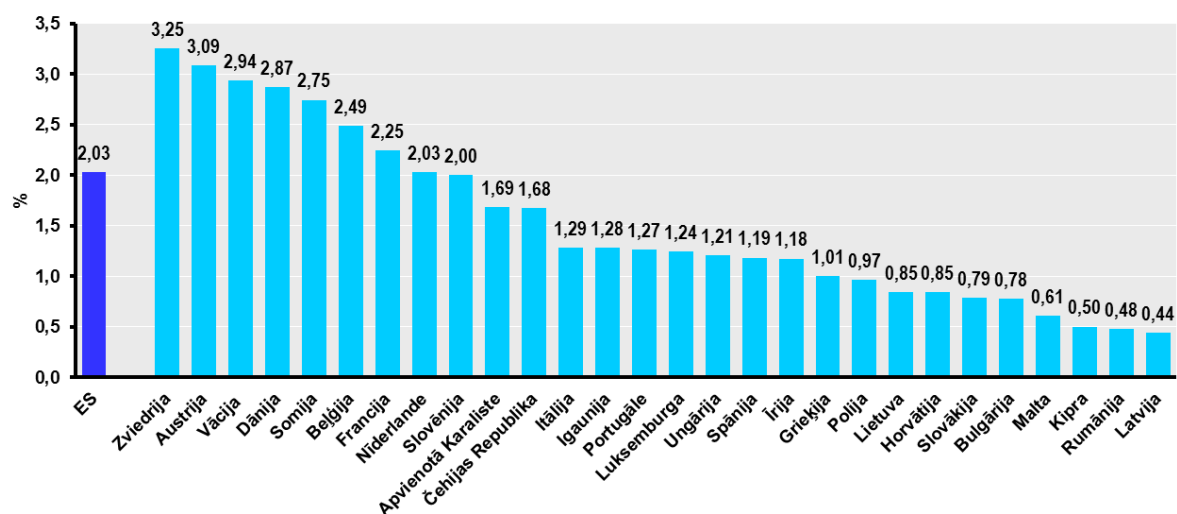
2.1. Būtisku publisko investīciju nodrošināšana un privāto investīciju stimulēšana

Pierādījumi liecina, ka privāto un publisko investīciju apmēram pētniecībā un inovācijā ir tieša ietekme uz ražīguma uzlabošanu un globālās konkurētspējas palielināšanu¹¹. Taču ES krietni atpaliek no vispārējā pētniecības un izstrādes investīciju mērķa – 3 % no IKP¹².

¹¹ COM (2018) 2.

¹² COM (2010) 2020, COM (2017) 690. Sk. arī ziņojumu "Science, Research and Innovation Performance of the EU 2018" un Paskāla Lamī vadītās Augsta līmeņa neatkarīgas ekspertu grupas ziņojumu par pētniecības un inovācijas programmu ietekmes palielināšanu "Lab, Fab, App".

Pētniecības un izstrādes intensitāte 2016. gadā¹³

Publiskās investīcijas

Vairums publisko investīciju pētniecībā un inovācijā ES – aptuveni 85 % – nāk no valsts finansējuma. Kaut arī publiskās finanses pētniecībai un izstrādei ES un tās dalībvalstīs kopumā ir pielīdzināmas ASV tēriņiem, dalībvalstu starpā pastāv lielas atšķirības. Lai maksimāli palielinātu ES inovācijas potenciālu, ir būtiski palielināt publiskās investīcijas pētniecības un inovācijas jomā dalībvalstīs, kuras tam tērē maz.

Eiropas līmenī pašreizējā ES pētniecības un inovācijas programma “**Apvārsnis 2020**” ir bijusi ļoti sekmīga, nodrošinot ES globālas līderes pozīciju daudzās zinātnes un tehnoloģijas jomās¹⁴. Ar kopējo budžetu vairāk nekā EUR 13,1 miljarda apmērā laikposmam no 2014. līdz 2020. gadam **Eiropas Pētniecības padome**¹⁵ ir palīdzējusi stimulēt zinātnisko izcilību revolucionārā pētniecībā un piesaistīt dažus no labākajiem talantiem Eiropā¹⁶. Ar budžetu EUR 6,2 miljardu apmērā **Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās darbības** ir atbalstījušas augstas kvalitātes pētniekus visā viņu karjeras laikā¹⁷.

Investīciju plāns Eiropai ir sniedzis atbalstu novatoriskiem projektiem un jo īpaši maziem un vidējiem uzņēmumiem¹⁸. **Eiropas strukturālie un investīciju fondi** ir bijuši vitāli svarīgi publiskajām investīcijām pētniecībā un inovācijā un to reģionālajam tvērumam¹⁹.

¹³ Avots: Eiropas Komisija, Pētniecības un inovācijas ģenerāldirektorāts Dati: *Eurostat*.

¹⁴ COM (2018) 2 un ziņojums “*Lab, Fab, App*”.

¹⁵ Eiropas Pētniecības padome tika izveidota 2013. gadā, lai īstenotu daļu no pamatprogrammas “Apvārsnis 2020”. To veido neatkarīga Zinātniskā padome, kuras pārvaldības struktūrā ietilpst atzīti pētnieki, un Izpildaģentūra, kas atbild par īstenošanu. Tā ir daļa no programmas “Apvārsnis 2020”.

¹⁶ Piemēram, profesors Feringa – Eiropas Pētniecības padomes dotācijas saņēmējs un zinātnieks, kas vada Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktu līdzfinansējuma projektu, – 2016. gadā ieguva Nobela prēmiju ķīmijā.

¹⁷ Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās darbības ir daļa no pamatprogrammas “Apvārsnis 2020”. Kopš 2013. gada deviņi Nobela prēmijas laureāti ir bijuši vai nu Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosaukto darbību stipendiāti vai uzraudzītāji.

¹⁸ 30 % no līdzekļiem, kas piešķirti Inovācijas plānā, tika veltīti MVU, 22 % – pētniecības un inovācijas projektiem, bet 11 % – projektiem, kuru mērķis ir uzlabot Eiropas digitālo kapacitāti.

Komisija 2018. gada 2. maija priekšlikumā par **daudzgadu finanšu shēmu 2021.–2027. gadam**²⁰ skaidri norādīja, ka pētniecībai un inovācijai arī turpmāk ir jābūt nozīmīgai ES prioritātei. Komisija ierosināja palielināt investīcijas pētniecībā un inovācijā, piešķirot EUR 100 miljardus topošajai programmai “**Apvārsnis Eiropa**” un **Euratom pētniecības un mācību programmai**. Tāpat Komisija ierosināja piesaistīt aptuveni EUR 11 miljardus uz tirgu balstītiem instrumentiem, to skaitā finanšu instrumentiem un budžeta garantijām īpašā finansējumā **InvestEU fonda** ietvaros, kas savukārt piesaistīs EUR 200 miljardus privāto investīciju pētniecības un inovācijas atbalstam²¹. Tas atspoguļo vienprātību, ka investīcijas pētniecībā un inovācijā ir ne tikai izšķiroši svarīgas ES darbvietām un izaugsmei, bet arī ir joma ar ļoti augstu Eiropas pievienoto vērtību.

Inovācijai ir jābūt ES 2021.–2027. gada politikas un programmu galvenajam virzītājspēkam. Papildināmība un sinerģija ar ES finansējuma programmām tiks pilnībā izmantota tā, lai finansējums tiktu racionalizēts un koordinēts par labu uzlabotām pētniecības un inovācijas darbībām. Šādā veidā papildus programmai “Apvārsnis Eiropa” ievērojamu stimulu inovācijai nodrošinās arī citas nozīmīgas finansēšanas programmas, piemēram, Eiropas infrastruktūras savienošanas instruments, Eiropas reģionālās attīstības un kohēzijas fondi, Digitālās Eiropas programma, Eiropas Aizsardzības fonds, kopējā lauksaimniecības politika un Kosmosa programma.

Privātās investīcijas

Zems privāto investīciju līmenis inovācijai ir pastāvīgs Eiropas trūkums. Komerčiālās pētniecības un inovācijas investīciju līmenis ES sasniedz 1,3 % no IKP. Šis rādītājs nobāl salīdzinājumā ar Ķīnas (1,6 %), ASV (2 %), Japānas (2,6 %) vai Dienvidkorejas (3,3 %) rādītājiem²².

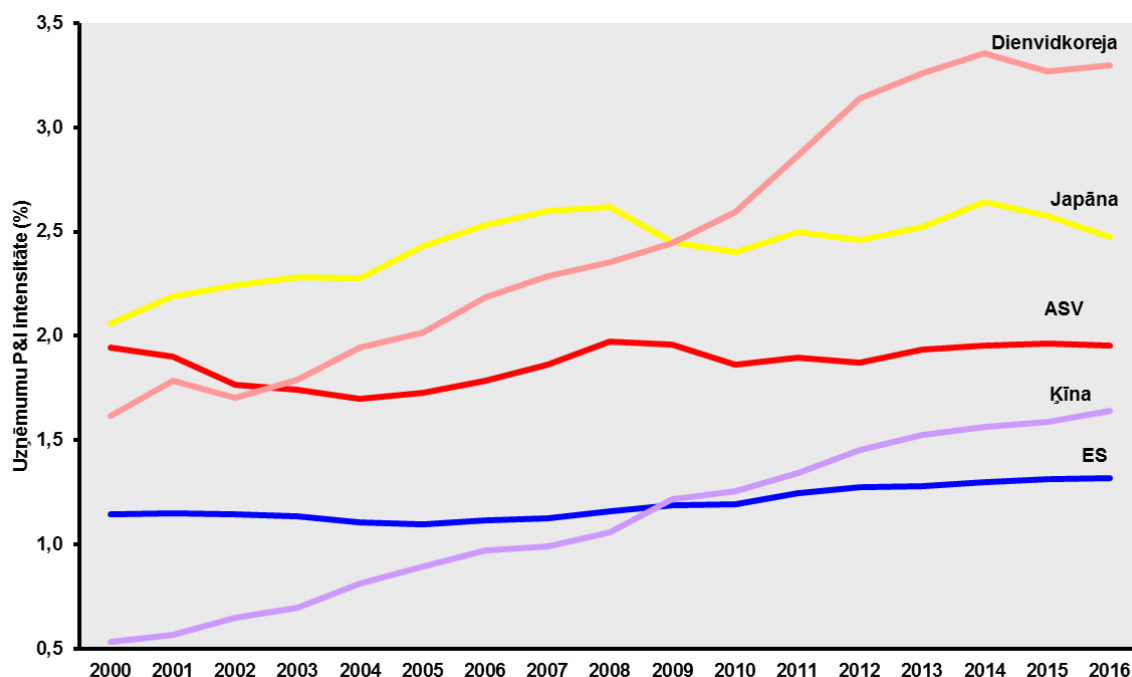
¹⁹ Skatīt ziņojumu “Science, Research and Innovation in Performance of the EU”; Eiropas strukturālie un investīciju fondi ir galvenais pētniecības un inovācijas finansējuma galvenais avots BG, CZ, EE, HR, LV, LT, HU, MT, PL, RO, SI un SK.

²⁰ COM (2018) 321.

²¹ Citām programmām, piemēram, Inovācijas fondam, Vienotā tirgus programmai, lauksaimniecības un jūrlietu politikas fondiem, Eiropas Sociālajam fondam, Erasmus+, ES Kultūras un vērtību programmai, būs nozīmīgi inovācijas komponenti.

²² Ziņojums “Science, Research and Innovation Performance of the EU 2018”.

ES uzņēmumi pētniecībai un izstrādei tērē mazāk līdzekļu nekā to konkurenti²³ Uzņēmumu P&I intensitātes attīstība, 2000.–2016. gads

Eiropai ir vajadzīga rūpniecība, kas ievieš jauninājumus un iegulda inovācijā. Lai palielinātu privātās investīcijas, Eiropai ir vajadzīga uzlabota vide uzņēmumiem ar vienkāršu, skaidru un efektīvu tiesisko regulējumu. Tai ir jānodrošina atvērti un konkurētspējīgi tirgi, pareizie stimuli investīcijām un vieglāka piekļuve finansējumam, jo īpaši maziem un vidējiem uzņēmumiem. Finansējums rūpnieciskajai pētniecībai, jo īpaši, izmantojot publiskā un privātā sektora partnerības, ir arī sevišķi nozīmīgs, lai saglabātu konkurētspēju pasaulē.

ES rūpniecības politikas stratēģija tiecas uzlabot vispārējos darījumdarbības nosacījumus privātām inovācijas investīcijām, tostarp atvieglot novatorisku risinājumu publisko iepirkumu. Tas tiek darīts, izmantojot vispusīgu darbību kopumu – no intelektuālā īpašuma tiesiskā regulējuma modernizācijas līdz tādu digitālā vienotā tirgus iniciatīvu kā kiberdrošības un datu plūsmu regulas pieņemšanai²⁴. Tas papildina **ES labāka regulējuma programmu**, kas nodrošina, ka ES politika un tiesību akti ir pēc iespējas efektīvāki un lietderīgāki, veicot sistemātiskas konsultācijas ar ieinteresētajām personām, izvērtējumus un ietekmes novērtējumus²⁵. Nesenās iniciatīvas attiecībā uz **mākslīgo intelektu, augstas veiktspējas skaitļošanu un datu ekonomiku** citu starpā palīdzēs izvirzīt Eiropu nākamā inovācijas viļņa priekšplānā²⁶. **Investīciju plāns Eiropai** likvidē šķēršļus investīcijām, nodrošina pamanāmību un tehnisko palīdzību investīciju projektiem un viedāk izmanto finanšu resursus²⁷.

Īpašs Eiropas trūkums ir riska kapitāls – nozīmīgs finansējuma avots novatoriskiem jaunuzņēmumiem. Kopējās investīcijas riska kapitālā veido vienu piekto daļu no to līmeņa Amerikas Savienotajās Valstīs²⁸. Šo fondu vidējais apmērs Eiropā ir pārāk mazs, lai piesaistītu

²³ Avots: Eiropas Komisijas Pētniecības un inovācijas ģenerāldirektorāts Dati: Eurostat, ESAO.

²⁴ COM (2017) 479.

²⁵ COM(2015) 215 un COM(2017) 651.

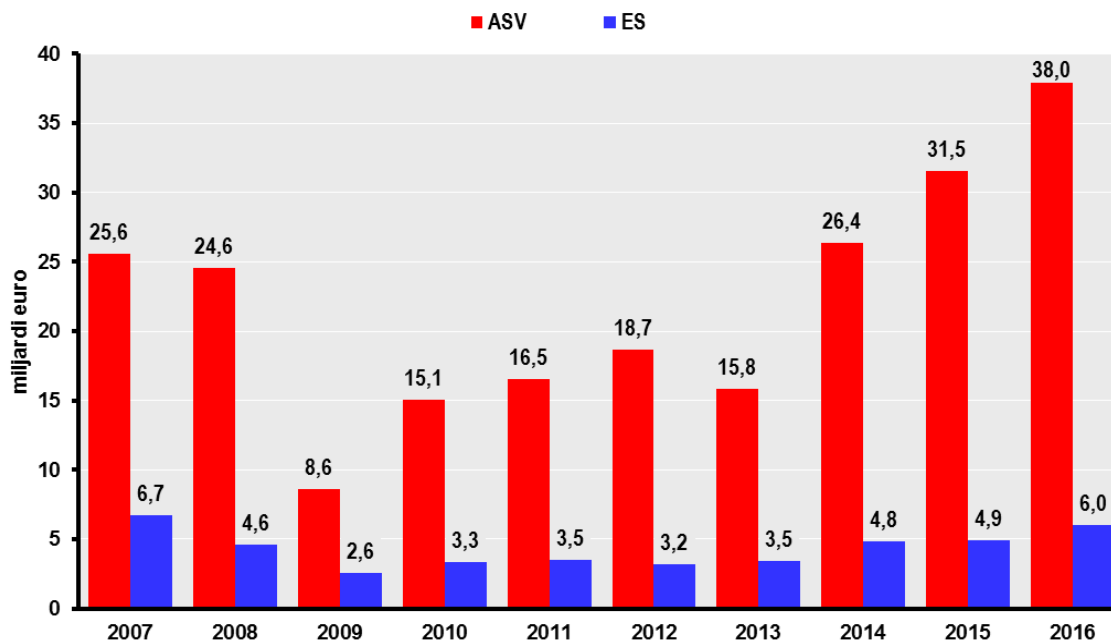
²⁶ COM (2018) 008, COM (2018) 237.

²⁷ <http://www.consilium.europa.eu/lv/policies/investment-plan/>

²⁸ PwC / CB Insights MoneyTree™ ziņojums, 2017. gada 4. ceturksnis.

lielus institucionālos un privātos investorus. Tā rezultātā uzņēmumu finansējumā, tiem pieaugot, rodas nepietiekamība, kā arī pārlieku liela paļāvība uz publisko atbalstu.

Piesaistītie riska kapitāla līdzekļi (miljardos euro) ES un ASV, 2007.–2016. gads²⁹

Eiropas Stratēģisko investīciju fonds ir atjaunojis investīcijas stratēģiskos projektos, trešdaļu no prognozētajām kopējām investīcijām vairāk nekā EUR 500 miljardu apmērā paredzot pētniecībai un inovācijai.

Komisija liek lielu uzsvāru uz piekļuves atvieglošanu inovācijas finansējumam gan agrīnajā, gan izaugsmes posmā. Tas tiek darīts, izmantojot *InnovFin* finansēšanas instrumentus programmas “Apvārsnis 2020” (prognozētās investīcijas EUR 30 miljardu apmērā) un Uzņēmumu un mazo un vidējo uzņēmumu konkurētspējas programmas (prognozētās investīcijas EUR 40 miljardu apmērā) ietvaros. Mazie un vidējie uzņēmumi var arī piekļūt inovācijas finansējumam, izmantojot finanšu instrumentus, kurus atbalsta Eiropas Reģionālās attīstības fonds³⁰.

Nākotnē mums ir “ar mazākiem līdzekļiem jāpanāk vairāk”, gudri un efektīvi izmantojot finanšu instrumentus, lai piesaistītu privāto investīciju kritisko masu. Papildus mums ir vajadzīga arī **nodokļu sistēma, kas atbalsta inovāciju**, ļaujot pētniecības un inovācijas investīciju izmaksām piemērot nodokļu atskaitījumus ar papildu atlaidēm jauniem uzņēmumiem. Komisijas priekšlikums par **kopējo konsolidēto uzņēmumu ienākuma nodokļa bāzi** tiecas to īstenot. Tagad ir svarīgi, ka Eiropas Parlaments un Padome ātri pieņem

²⁹ Avots: Eiropas Komisijas Pētniecības un inovācijas ģenerāldirektorāts – Dati: *Invest Europe*, *NVCA* / *Pitchbook* /

³⁰ Patlaban EUR 9,2 miljardi ir ieplānoti ar viedu izaugsmi saistītiem aizdevumiem, garantijām un pašu kapitāla instrumentiem, izmantojot nozīmīgu papildu publisko un privāto finansējumu.

šo priekšlikumu, lai ļautu dalībvalstīm pilnībā izmantot šo nozīmīgo instrumentu ar mērķi sekmēt privātās investīcijas pētniecībā un inovācijā³¹.

Nozīmīga jauna iniciatīva ir apvienojusi programmu “Apvārsnis 2020”, Eiropas Stratēģisko investīciju fondu un Uzņēmumu un mazo un vidējo uzņēmumu konkurētspējas programmu, lai uzsāktu **VentureEU**. Šīs iniciatīvas mērķis ir palielināt **riska kapitālu Eiropā**, ko virza privātā sektora pārvaldītāji un lielākoties finansē ar privātām investīcijām³². **VentureEU** vajadzētu stimulēt institucionālos investorus un mudināt vairāk fondu pārvaldniekus ienākt Eiropas tirgū un darboties pāri robežām, lai risinātu ilgāka termiņa finansējuma jomā pastāvošo deficītu. Investīcijām sasniedzot kopsummā EUR 410 miljonus no ES līdzekļiem, tās sākotnējais mērķis ir nākamo 12 mēnešu laikā piesaistīt vairāk nekā EUR 2,1 miljardu, kā rezultātā aptuveni 1500 Eiropas jaunuzņēmumos un augošos uzņēmumos tiktu veiktas ap EUR 6,5 miljardu lielas investīcijas. **VentureEU piemīt potenciāls dubultot riska kapitāla investīcijas Eiropā**. Papildus tam Komisija patlaban izstrādā *Escalar* iniciatīvas koncepciju, kuras mērķis būtu palīdzēt riska kapitāla fondiem ātrāk panākt lielāku apjomu, piesaistot lielus privātos fondus, piemēram, pensiju vai apdrošināšanas fondus.

Lai to atbalstītu, iniciatīvas, kas uzsāktas **kapitāla tirgu savienības** ietvaros, vienkāršo tiesisko regulējumu riska kapitāla fondu līdzekļu piesaistīšanai un fondu pārvaldībai Eiropā. Tas galu galā palīdzēs uzlabot riska kapitāla pieejamību. Taču ir nepieciešami papildu centieni, lai sasniegtu Eiropas ekonomiskajai ietekmei atbilstošu mērogu.

Galvenie pasākumi

- **Ātri pieņemt nākamo daudzgadu finanšu shēmu, lai nodrošinātu, ka pētniecība un inovācija arī turpmāk ir viena no galvenajām ES politikas un finansējuma prioritātēm nākotnē dažādos budžeta instrumentos.**
- **Dalībvalstīm jāveic vajadzīgie pasākumi, lai maksimāli palielinātu to investīcijas pētniecībā un inovācijā nolūkā sasniegt mērķi – 3 % no IKP.**
- Palielināt privātās investīcijas pētniecībā un inovācijā un paplašināt tādas iniciatīvas kā *VentureEU*, lai sekmētu privātās investīcijas un “pacietīgu” kapitālu.

2.2. Tiesiskā regulējuma atbilstības inovācijai nodrošināšana

Labi funkcionējoši tirgi, kas stimulē konkurenci un inovāciju, rada darbvietas un izaugsmi. Eiropas ekonomikai ir vajadzīgs **tiesiskais regulējums**, kas ir orientēts uz inovāciju un ir elastīgs, lai pielāgotos rūpniecībai un sabiedrībai, kuras strauji attīstās. Konkurences noteikumu regulējumam un izpildei ir izšķiroši svarīga loma vienlīdzīgu konkurences apstākļu nodrošināšanā jaunienācējiem tirgū un inovācijas stimulēšanā. Vienoti standarti un savietojamības noteikumi atvieglo novatorisku risinājumu ieviešanu un izvēršanu tirgū. Tāpēc regulējumam gan Eiropas, gan dalībvalstu līmenī būtu jāpanāk līdzsvars starp paredzamību un elastību. Tam būtu jāgarantē taisnīga konkurence, nepiemērojot sankcijas par neveiksmi vai riska uzņemšanos.

Daudzgadu finanšu shēmas kontekstā Komisija vēl vairāk vienkāršos **valsts atbalsta noteikumus**, lai uzlabotu sinerģiju un atbalstītu novatorisku projektu publisku finansēšanu.

³¹ Kopējās konsolidētās uzņēmumu ienākuma nodokļa bāzes priekšlikuma mērķis ir stimulēt pētniecības un izstrādes investīcijas, piemērojot liela apjoma atskaitījumu. COM (2016) 685.

³² *VentureEU* ir visas Eiropas riska kapitāla fondu fonds, kas aptver sešus privātus fondus (http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-2763_lv.htm).

Tas atvieglot ES un valstu līdzekļu apvienošanu. Tas arī ļaus Eiropas strukturālo un investīciju fondu ietvaros reģionālā līmenī viegli finansēt “Apvārsnis Eiropa” projektus ar “izcilības zīmoga” apzīmējumu³³.

Regulatori ir nozīmīgi dalībnieki inovācijas jomā, radot pareizos nosacījumus un nodrošinot, ka regulējumā notiek inovācija tikpat ātri kā produktu un pakalpojumu jomā. Lai nodrošinātu, ka Eiropas politika tiek izstrādāta, paturot prātā inovāciju, Eiropas Komisija, sagatavojot nozīmīgas likumdošanas iniciatīvas, jau piemēro **inovācijas principu**³⁴. Dalībvalstīm būtu jāpalielina tādi paši centieni. Normatīvajam regulējumam ir jādod iespēja veikt testēšanu, mācības un pielāgošanu, un valsts politikai, lai labāk izmantotu visus pieejamos datus un analītiku.

Lai precizētu, kā pastāvošās normatīvās prasības attiecas uz novatoriskām idejām, Komisija izmēģina **inovācijas darījumus**, lai palīdzētu novatoriem novērst šķietamus ES normatīvos šķēršļus. Pirmie rezultāti izmēģinājuma projektos attiecībā uz baterijām un ūdens atkārtotu izmantošanu var sniegt noderīgu atgriezenisko saiti, lai uzlabotu regulējumu un sekmētu inovāciju.

Lai stimulētu eksperimentēšanas un riska uzņemšanās kultūru, izšķiroši svarīgs ir arī efektīvs regulējums valsts līmenī. Ņemot to vērā, Komisija ir ierosinājusi **jaunu maksātnespējas tiesību aktu**, lai ļautu grūtībās nonākušiem uzņēmumiem pārstrukturēties jau agrīnā posmā un novērst bankrotu. Tas dotu godīgiem novatoriem un uzņēmējiem otro iespēju, pēc 3 gadu laikposma pilnībā atbrīvojot tos no iepriekšējo uzņēmumu laikā iekrātiem parādiem, ar attiecīgiem ierobežojumiem, lai nodrošinātu pienācīgi pamatotas vispārējās intereses³⁵.

Lai palīdzētu radīt un sekmēt publisko pārvaldes iestāžu pieprasījumu pēc novatoriskiem risinājumiem, Komisija šodien publicēja **Inovācijas publiskā iepirkuma pamatnostādnes** par to, kā var īstenot inovācijas iepirkumu, tostarp daudzus labas prakses konkrētus piemērus³⁶.

Galvenie pasākumi

- Izveidot nākotnes prasībām atbilstošu ES un valstu tiesisko regulējumu, kas piemēro **inovācijas principu**. Tas nodrošinātu, ka katrreiz, kad tiek pārskatīta, izstrādāta vai īstenota politika un tiesību akti, tiek pilnībā izvērtēta ietekme uz inovāciju.
- Piešķirt prioritāti direktīvas par preventīvās pārstrukturēšanas regulējumu, otro iespēju un pārstrukturēšanas, maksātnespējas un saistību dzēšanas procedūru efektivitātes palielināšanas pasākumiem transponēšanai.
- Komisija vēl vairāk vienkāršos savus valsts atbalsta noteikumus. Tas palīdzēs atvieglot dažādu līdzekļu netraucētu kombinēšanu, kā arī palīdzēs uzlabot kopīgo

³³ Izcilības zīmogs apliecina starptautiskā mērogā izcilus, bet nefinansētus projektus, kas iesniegti programmā “Apvārsnis 2020”, lai tos varētu finansēt no struktūrfondiem.

³⁴ Inovācijas princips ir ES labāka regulējuma pieejas neatņemama sastāvdaļa un nodrošina, ka katrreiz, kad tiek izstrādāta politika un tiesību akti, tiek pilnībā izvērtēta ietekme uz inovāciju.

³⁵ Eiropas Komisijas priekšlikums direktīvai par preventīvās pārstrukturēšanas regulējumu, otro iespēju un pārstrukturēšanas, maksātnespējas un saistību dzēšanas procedūru efektivitātes palielināšanas pasākumiem (http://ec.europa.eu/information_society/newsroom/image/document/2016-48/proposal_40046.pdf).

³⁶ C(2018) 3051

2.3. Eiropai jāieņem vadošā pozīcija tirgu veidojošas inovācijas jomā

Eiropa ir pasaules līdere zinātnē. Eiropa ir mājvieta dažiem no visradošākajiem un ar darījumdarbības domāšanu visvairāk apveltītajiem prātiem, un te tiek radītas dažas no visnovatoriskākajām idejām pasaulē. Tas prasa ilgu laiku, bet mēs joprojām saskaramies ar grūtībām ieviest šīs inovācijas tirgū.

Eiropai ir salīdzinoši spēcīga vērtības pievienošanā vai uzturēšanā jau esošiem produktiem, pakalpojumiem un procesiem, ko dēvē par pakāpenisku inovāciju. Mēs to redzam tik dažādās nozarēs kā kosmosā, aeronautikā, zālēs, elektronikā, atjaunojamie energoresursi, biorūpniecība un progresīvā ražošana. Mēs arī esam krietni pāvirzījušies uz priekšu inovācijas atbalstīšanā, izmantojot svarīgas pamattehnoloģijas, piemēram, robotiku, fotoniku un biotehnoloģiju³⁷. Šīs tehnoloģijas var izmantot un piemērot daudzās nozarēs, radīt zināšanas un jaunas līdzdalības formas, un tās ir izšķiroši svarīgas galveno sabiedrības problēmu risināšanai, vienlaikus atbalstot ES vadošo lomu rūpniecībā³⁸.

Taču Eiropai ir jāpanāk labāki rezultāti kardinālas un revolucionāras inovācijas radīšanā.

Revolucionāras inovācijas rezultātā rodas pilnīgi jauni produkti, pakalpojumi vai procesi, vai ievērojami kvalitātes uzlabojumi jau pastāvošajos. Piemērs būtu enerģijas blīvuma dubultošana elektroautomobiļa akumulatorā. Tas paver pilnīgi jaunus darījumdarbības modeļus un tirgus iespējas. Salīdzinājumā ar pakāpenisku inovāciju, revolucionāru inovāciju parasti rada tirgus jaunpienācēji, nereti jaunizveidoti uzņēmumi bez pastāvošiem aktīviem vai naudas plūsmām. Tā parasti ir saistīta ar augstāku risku tehnoloģijas, tirgus un regulējuma ziņā. Kardināla inovācija ir tāda, kas draud padarīt pastāvošu risinājumu vai nozari par novecojušu. Klasiski piemēri ir viedtālrunis un mūzikas un video tiešsaistes straumēšanas pakalpojumi. Kardinālas inovācijas rada pilnīgi jaunus produktus un pakalpojumus, kā arī jaunus darījumdarbības modeļus vai dažos gadījumos pat jaunus tirgus.

Kardināla un revolucionāra inovācija Eiropā joprojām notiek pārāk reti. Tam pamatā ir virkne faktoru, tostarp riska kapitāla trūkums, dziļi iesakņojusies nepatika pret risku, no pētniecības bāzes netiek nodotas jaunas tehnoloģijas, kā arī nespēja izmantot Savienības mērogu. Pārāk maz Eiropas jaunuzņēmumu pārdzīvo sākotnējo, kritisko 2–3 gadu posmu. No tiem uzņēmumiem, kuri pārvar šo punktu, pārāk maz uzņēmumu izaug lielākos uzņēmumos un paplašinās pasaules mērogā³⁹. Mazāk nekā 5 % Eiropas mazo un vidējo uzņēmumu izaug starptautiskā mērogā⁴⁰.

³⁷ http://ec.europa.eu/research/industrial_technologies/pdf/re_finding_industry_022018.pdf#view=fit&pagemod e=none.

³⁸ Augsta līmeņa rūpniecisko tehnoloģiju ekspertu grupas ziņojums "Re-finding Industry –Defining Innovation", Eiropas Komisija, 2018. gads

³⁹ To uzņēmumu īpatsvars, kuri neaug nemaz vai pieaug par mazāk nekā 5 %, Eiropā pārsniedz 45 % salīdzinājumā ar 37 % ASV. Eiropas Parlaments (2017. gads), "Helping European SMEs to grow". [http://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_IDA\(2017\)603967](http://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_IDA(2017)603967).

⁴⁰ ES trūkumi ir acīmredzami, jo vadošo pasaules tehnoloģiju uzņēmumu starpā gandrīz pilnībā trūkst Eiropas Savienībā bāzētu uzņēmumu.

Lai palīdzētu Eiropā sekmēt nozīmīgas revolucionāras inovācijas, Komisija ierosina izveidot **Eiropas Inovācijas padomi**. Eiropas Inovācijas padome būs vienots kontaktpunkts augsta potenciāla un revolucionārām tehnoloģijām, kā arī novatoriskiem uzņēmumiem ar potenciālu izvērst darbību. Tā atbalstīs daudzsološu ideju komerciālu virzību no pētniecības uz rūpniecību. Tas tiks darīts, izmantojot jaunuzņēmumus, jaunu uzņēmumu atdalīšanos vai nodošanu rūpniecībai. Tā atbalstīs inovācijas izvēršanu jaunuzņēmumu posmā, lai nodrošinātu, ka tās rezultātā tiek radīts vairāk darbvietu un notiek izaugsme⁴¹. Tas tiks panākts, racionalizējot un vienkāršojot pašreizējās struktūras. Tā strādās, papildinot **Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūtu**.

Jau ir uzsākts izmēģinājuma projekts, apkopojot attiecīgās spēkā esošās shēmas un ieviešot pirmās reformas programmā “Apvārsnis 2020”. Laikposmā no 2018. līdz 2020. gadam tam ir paredzēti EUR 2,7 miljardi. Topošā pilnvērtīgā Eiropas Inovācijas padome tiks pārvaldīta veidā, kas ļauj investēt augstāka riska projektos. Balstoties uz stratēģiskiem padomiem no vadošajiem novatoriem, tā piešķirs prioritāti izcilībai un ietekmes mērogam. Tai būtu jāpaātrina inovāciju komercializācija un izvēršana, ko veic jaunuzņēmumi, kas rodas “Apvārsnis Eiropa” projektu rezultātā. Tai arī būtu jāsniedz konsultācijas par pētniecības un inovācijas finansēšanas shēmām, lai nodrošinātu Eiropas politikas prioritāšu orientāciju, mērogu un īstenošanu.

Komisija to papildinās ar **Inovāciju radara** iniciatīvu – instrumentu, kas ļauj pamanīt inovācijas ar tirgus potenciālu, ko finansē no ES budžeta.

Galvenie pasākumi

- **Izveidot Eiropas Inovācijas padomi, lai noteiktu un palielinātu revolucionāras un kardinālas inovācijas. Uzsvars tiks likts uz straujas attīstības, augsta riska inovācijām, kurām ir spēcīgs potenciāls radīt pilnīgi jaunus tirgus.**

2.4. ES mēroga pētniecības un inovācijas uzdevumu noteikšana

Eiropas atbalsts pētniecībai un inovācijai palīdz ES īstenot tās prioritātes, nedaudz atvieglo iedzīvotāju ikdienas dzīvi un palīdz panākt būtiskus sasniegumus, kas ietekmēs miljonus visā pasaulē. ES finansējumam ir reāla un uzskatāma pievienotā vērtība – sākot ar Parīzes nolīguma saistību īstenošanu klimata pārmaiņu jomā un jaunu planētu atklāšanu un beidzot ar būtiskiem panākumiem vēža ārstēšanā. Tas, iespējams, tuvākajā nākotnē pat varēs palīdzēt jums izdrukāt jūsu sapņu mājokļa 3D versiju.

Eiropa var izmantot šo pievienoto vērtību un panākt lielāku ietekmi, nosakot ES līmeņa pētniecības un inovācijas mērķuzdevumus. Tie noteiktu vērienīgus mērķus, kas paplašinātu pētniecības un inovācijas robežas, veicinātu mūsu nodarbinātības, izaugsmes un konkurētspējas programmu un palīdzētu risināt dažas no sabiedrības lielākajām problēmām. Šie mērķuzdevumi tiktu definēti ciešā sadarbībā ar dalībvalstīm, ieinteresētajām personām un iedzīvotājiem. Tie varētu aptvert cīņu pret slimībām, ekoloģiski tīru transportu vai okeānus bez plastmasas.

⁴¹ Inovatoru augsta līmeņa grupa savā ziņojumā “Europe is back: accelerating breakthrough innovation” (https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/eic_hlg_bz_web.pdf).

Atzīstot to, ka īstenotas tiek izmērāmas lietas, šiem mērķuzdevumiem būtu jānosaka vērienīgi, mērķtiecīgi un noteiktā laikā izpildāmi mērķi. Ņemot piemēru par plastmasu okeānos, šie mērķi varētu ietvert, piemēram, tā plastmasas apjoma samazināšanu, kas nonāk jūras vidē, par 90 % un līdz 2025. gadam savākt vairāk nekā pusi no okeānos atrodamās plastmasas.

Šie mērķuzdevumi rosinās investīcijas un līdzdalību dažādās nozarēs visās vērtību ķēdēs, politikas jomās (piem., enerģētika un klimats, transports, progresīvā ražošana, veselība un uzturs, digitalizācija), zinātniskajās disciplīnās (tostarp sociālajās zinātnēs un humanitārajās zinātnēs), kā arī starp dažādiem dalībniekiem un ieinteresētajām personām. Tam vajadzīgs iekļaujošs process, kas, no vienas puses, nosaka jomas ar vislielāko potenciālu ekonomiskās ietekmes apmēra ziņā un, no otras puses, risina sabiedrības problēmas. Mērķuzdevumiem varētu būt sabiedrības, zinātnisks vai tehnoloģisks uzsvars, un tiem būtu jārada sinerģija ar pētniecības un inovācijas stratēģijām dalībvalstu, reģionālā un vietējā līmenī.

Mērķuzdevumiem būtu jārosina un pat jāpieprasa eksperimentēšana un riska uzņemšanās. Tie spēs balstīties uz un turpināt grafēna un “Human Brain” pamatprojektu⁴² laikā gūto pieredzi, kā arī uz nesenāko “Quantum” projektu, no kuriem visi ir apliecinājuši vērienu un spēcīgu uz tehnoloģijām balstītu pieeju, kuras pamatā ir daudzdisciplināra pētniecība.

Galvenie pasākumi

- **Uzsākt ES līmeņa pētniecības un inovācijas mērķuzdevumu pirmo kopumu ar drosmīgiem un vērienīgiem mērķiem un spēcīgu Eiropas pievienoto vērtību.**

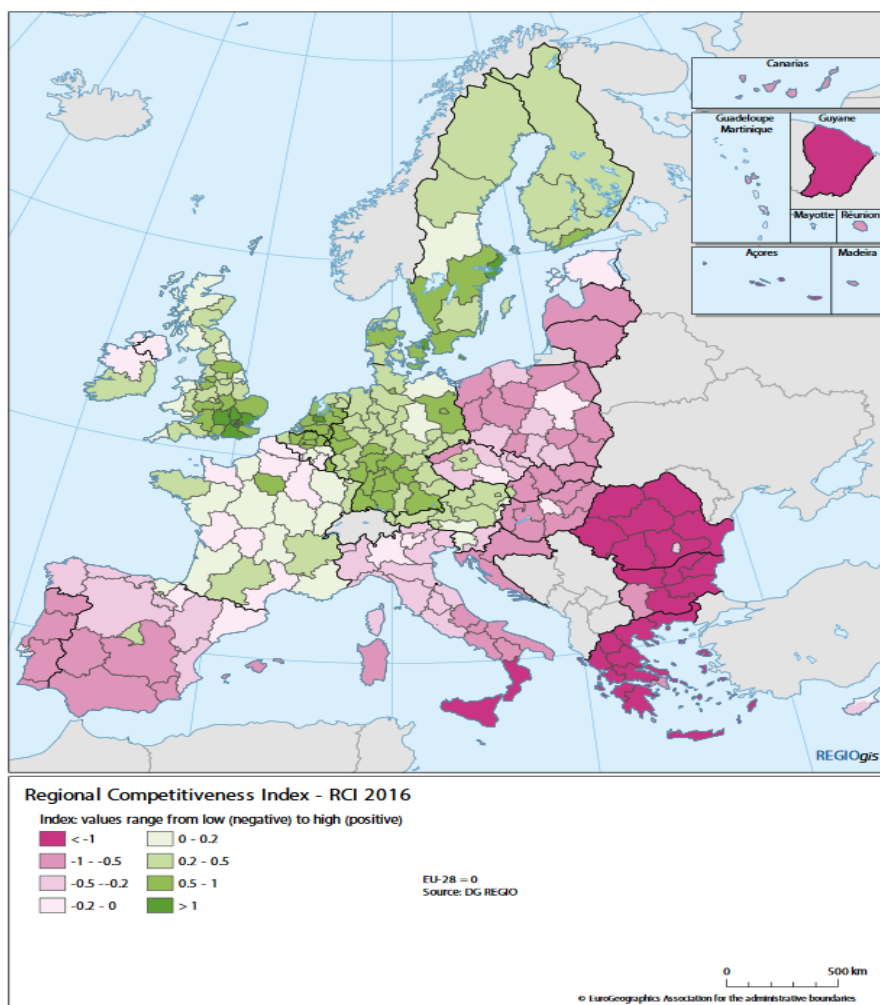
2.5. Atbalsts straujai inovācijas izplatīšanai un uzņemšanai visā Savienībā

Eiropā mēdza pastāvēt skaidrs inovācijas dalījums starp ziemeļiem un dienvidiem un rietumiem un austrumiem. Tomēr šis dalījums tagad ir daudz niansētāks, jo vairākas valstis ir panākušas ievērojamu progresu citu valstu iedzīšanā, jo īpaši investīciju līmeņa ziņā. Zinātniskās un tehnoloģiskās izcilības centri ir izveidojušies visās Eiropas daļās. Taču inovācijas dalījums starp reģioniem joprojām pastāv, un vairāki apgabali ievērojami atpaliek investīciju, inovācijas kapacitātes un snieguma ziņā. Nepilnības inovācijas izplatīšanā izskaidro lielu daļu Eiropas lēnās kopējās ražīguma izaugsmes⁴³.

⁴² “Grafēns” ir pamatprogrammas “Apvārsnis 2020” projekts, ko ES uzsāka 2013. gadā. Tas ir viena no Eiropas visu laiku lielākajām pētniecības iniciatīvām, kuras mērķis ir nodot grafēnu (ultraplānu oglekļa materiālu, kas varētu aizstāt silikonu) un divdimensiju materiālus no laboratorijām Eiropas sabiedrībai. “Human Brain” ir pamatprogrammas “Apvārsnis 2020” projekts, kas uzsākts 2013. gadā un kura mērķis ir paātrināt neirozinātnes, skaitļošanas un ar smadzenēm saistītas medicīnas jomu attīstību. Tos abus sekmē Eiropas Attīstības fonda investīcijas attiecīgi Grafēna institūtā Mančestrā un Eiropas Neiromorfiskās skaitļošanas institūtā Heidelbergā.

⁴³ “Science, Research and Innovation Performance of the EU 2018” (https://ec.europa.eu/info/support-policy-making-eu-and-horizon-2020-associated-countries/srip-report_en).

ES reģionu sniegums inovācijas jomā⁴⁴

Lai mazāk attīstītos reģionos un tradicionālākās nozarēs paātrinātu inovācijas ieviešanu, ir vajadzīgi papildu centieni. Investīcijas ir jāpadara lietderīgākas, efektīvākas un labāk pielāgotas reģionālajām un vietējām vajadzībām. ES finansējums ir bijis svarīgs reģionālo inovācijas ekosistēmu attīstībā, tostarp “inovācijas centru” attīstībā, kas dod iespēju maziem un vidējiem uzņēmumiem viegli piekļūt infrastruktūrai un zināšanām, lai varētu eksperimentēt ar jaunām tehnoloģijām. Nolūkā atbalstīt šos centienus ir svarīgas **pārdomātas specializācijas stratēģijas**, lai nodrošinātu, ka visi ES reģioni var izmantot savu potenciālu un gūt panākumus uz inovāciju balstītā rūpniecības pārkārtošanās procesā⁴⁵.

Kopš 2014. gada koncentrācija uz inovāciju **Eiropas strukturālajos un investīciju fondos** ir nostiprināta, izmantojot 120 pārdomātas specializācijas stratēģijas, kas sekmē inovāciju, kas ir balstīta uz katra reģiona stiprajām pusēm. Aptuveni EUR 80 miljardi ir pieejami no **Eiropas Reģionālās attīstības fonda** darījumdarbības, digitalizācijas un komerciālas pētniecības rosināšanai, jo īpaši vismazāk attīstītajos reģionos. **Eiropas Sociālais fonds** un **Erasmus+ programma** atbalsta investīcijas iedzīvotāju prasmju attīstībā. **Kopējā lauksaimniecības**

⁴⁴ Avots: Eiropas Komisija, Reģionu politikas un pilsētpolitikas ģenerāldirektorāts

⁴⁵ COM (2017) 376.

politika stiprina inovācijas kapacitāti lauku apgabalos, sniedzot atbalstu digitālajās tehnoloģijās balstītu iespēju izmantošanai.

Lai Eiropa varētu izveidot spēcīgāku inovācijas kapacitāti un efektīvāku un straujāku inovācijas izplatīšanu visā Savienībā, mums ir nepieciešama spēcīgāka un stratēģiskāka koordinācija starp dažādām ES finansēšanas shēmām, labāk saskaņojot prioritātes Eiropas līmenī, to skaitā starp pārdomātas specializācijas stratēģijām un programmu “Apvārsnis Eiropa”. Lielāks atbalsts ir vajadzīgs pārrobežu un pārreģionu sadarbībai Eiropas un starptautiskajās vērtību ķēdēs. Institucionālā kapacitāte reģionu un vietējā līmenī arī ir jānostiprina, lai atbalstītu inovācijas sistēmu reformas un palīdzētu attīstīt vajadzīgās jaunās prasmes.

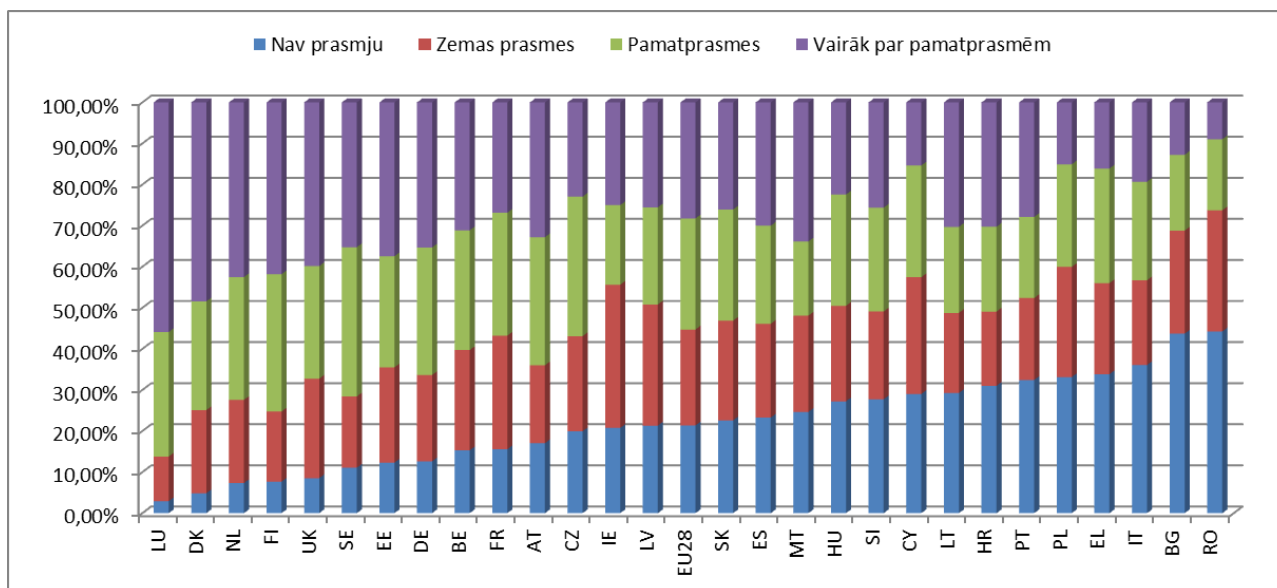
Galvenie pasākumi

- **Izmantot Eiropas strukturālos un investīciju fondus, lai iekļautu reģionus inovācijas ekonomikā. Būtu jāpastiprina un jāracionalizē pārdomātas specializācijas stratēģijas, lai būtu iespējams sniegt starpreģionu inovācijas atbalstu. Būtu jārada sinerģija ar pamatprogrammu “Apvārsnis Eiropa”, InvestEU fondu, Eiropas Sociālo fondu, Erasmus+ programmu, Digitālās Eiropas programmu, kopējo lauksaimniecības politiku un citām programmām.**

2.6. Ieguldījums prasmēs visos līmeņos un iespēju radīšana Eiropas universitātēm vairāk orientēties uz darījumdarbību un starpdisciplināru darbību

Lai veicinātu inovāciju visās ekonomikas nozarēs un visās sabiedrības daļās, ir izšķiroši svarīgi attīstīt sabiedrību, kas mācās un ir vērsta uz darījumdarbību. Tam ir nepieciešamas nozīmīgas izmaiņas izglītības, apmācības un pētniecības sistēmās, kā arī darba vietās, lai nodrošinātu, ka mūžizglītība un prasmju pilnveidošana kļūst par realitāti visiem. Tas ir nepieciešams Eiropā pastāvošā prasmju trūkuma un neatbilstības novēršanai. Tiek lēsts, ka aptuveni 40 % darbaspēka Eiropā ir vajadzīga digitālo prasmju pilnveidošana, bet 70 miljoniem Eiropas iedzīvotāju trūkst rakstpratības un rēķināšanas pamatprasmju.

Vairāk nekā pusei visu iedzīvotāju ir vai nu pamata digitālās prasmes, vai arī to nav vispār⁴⁶.

Prasmju spektra otrā galā Eiropas universitātēm ir labāk jāizmanto to inovācijas un darījumdarbības potenciāls⁴⁷. Tas palīdzēs radīt idejas un jaunus darījumdarbības modeļus, kas var pārvērsties jaunuzņēmumos un saistītos uzņēmumos. Universitātēm vajadzētu arī būt vairāk gatavām likvidēt disciplīnu šķēršļus un sadarboties ar uzņēmumiem un pilsonisko sabiedrību. Turklāt gan vispārējai, gan tehniskajai izglītībai būtu labāk jāsašķir jaunās darījumdarbības un sabiedrības vajadzības, piedāvājot operatīvākas mācību programmas, kas palīdzēs novērst prasmju trūkumu, kā arī palīdzēs ātrāk izplatīt, atkārtoti izmantot zināšanas un piekļūt tām.

Gēteborgas samita laikā 2017. gada novembrī Eiropas vadītāji atzina augstākās izglītības nozīmīgo lomu uz nākotni vērstu prasmju un kompetenču nodrošināšanā, lai sekmīgi radītu inovācijas⁴⁸. Eiropadome aicināja dalībvalstis, Padomi un Komisiju turpināt darbu pie vairākām iniciatīvām, tostarp rosināt aptuveni divdesmit “Eiropas universitāšu” izveidi līdz 2024. gadam, kuras veidotu augšupēji universitāšu tīkli visā ES⁴⁹. “Eiropas universitātes” pārcels pārrobežu sadarbību jaunā līmenī, kas pārsniedz patlaban pastāvošo, izstrādājot ilgtermiņa stratēģijas augstākās kvalitātes izglītībai, pētniecībai un inovācijai, studentu, personāla un pētnieku lielākai mobilitātei un patiesi starptautiskām Eiropas zināšanas radošām komandām. Tām būtu jāklūst par **Eiropas izglītības telpas** galvenajām virzītājām un jāsekmē Eiropas universitāšu starptautiskā konkurētspēja⁵⁰.

Atvērtās zinātnes prakses izmantošana dažādos pētnieku karjeras posmos arī var stimulēt pievilcīgu karjeras vidi visiem, sniegt lielāku atzinību un atalgot starptautisko un zinātnes un

⁴⁶ Avots: Dati no Eiropas Komisijas Digitalizācijas rezultātu pārskata.

⁴⁷ <https://heinnovate.eu/en>

⁴⁸ https://ec.europa.eu/commission/publications/eu-leaders-meeting-education-culture_en

⁴⁹ 2017. gada decembra Eiropadome. Komisija kā atbildi 2018. gada 17. janvārī nāca klajā ar pasākumu pirmo kopumu, kuru mērķis ir pievērsties galvenajām kompetencēm, digitālajām prasmēm, kā arī kopīgajām vērtībām un iekļaujošai izglītībai. Otrais pasākumu kopums attiecībā uz atziņas atvieglošanu, valodu apguves veicināšanu, pirmsskolas izglītības un aprūpes kvalitātes palielināšanu un progresu izklāstu par Eiropas universitātēm un ES studenta karti tika iesniegts 2018. gada 16. maijā ar COM(2018) 267-272.

⁵⁰ Darbs pie “Eiropas universitātēm” kopš Eiropadomes secinājumiem ir strauji progresējis, un pirmais aicinājums iesniegt izmēģinājuma projektus tiks publicēts jau nākamajā oktobrī Erasmus+ ietvaros.

darījumdarbības savstarpējo mobilitāti⁵¹. Tāpēc universitāšu un publisko pētniecības organizāciju modernizācija būtu jāatbalsta arī ar **“Open Science”** (atvērtā zinātne) **apzīmējumu**. Šādu augstas kvalitātes apzīmējumu varētu piešķirt atsevišķām universitātēm un starpvalstu universitāšu partnerībām, un tas tiktu atzīts, sniedzot turpmāku ES atbalstu starpvalstu projektiem, kuros iesaistītas universitātes⁵².

Eiropas līmenī mums būtu jātiecas īstenot un vēl vairāk uzlabot iniciatīvas, kas ir pierādījušas spēju dod labus rezultātus, piemēram, **Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūts, Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās darbības un Augstākās izglītības inovācijas iniciatīva**⁵³. Tās savieno darījumdarbības, izglītības un pētniecības organizācijas un sekmē darījumdarbību un spēcīgākas zināšanu plūsmas visā vērtību ķēdē.

Lai stiprinātu zināšanu nodošanu, ir vajadzīga spēcīgāka saikne starp profesionālo izglītību un apmācību un inovācijas sistēmām, lai sekmētu prasmju apzināšanu un labāku prasmju atbilstību saskaņā ar **Prasmju programmu Eiropai**⁵⁴.

Turklāt, lai apmierinātu jaunās ekonomikas prasības un palīdzētu attīstīt operatīvāku un uz darījumdarbību vairāk vērstu darbaspēku, **Eiropas Sociālais fonds** turpinās palīdzēt Eiropas iedzīvotājiem pārkvalificēties un uzlabot kvalifikāciju, bet **Plāns nozaru sadarbībai prasmju jomā**⁵⁵ var palīdzēt pielāgot apmācību jaunām profesijām atsevišķās nozarēs. **Digitālās izglītības rīcības plāns** un **Digitālo prasmju stratēģija** tiecas noteikt un pilnveidot nākotnes prasmju vajadzības.

Galvenie pasākumi

- **Sekmēt universitāšu un publisko pētniecības organizāciju modernizāciju ar “Open Science” (atvērtā zinātne) apzīmējumu.**

3. Secinājumi

Eiropas ekonomiskā un sociālā labklājība ir atkarīga no mūsu spējas radīt inovācijas. Uzturēt Eiropas sociālo un ekonomikas modeli, modernizēt rūpniecību un veidot saliedētu un iekļaujošu Eiropas Savienību nozīmē nodrošināt, ka inovācija caurvij visas politikas jomās, kā arī sociālos, ekonomikas un rūpniecības lēmumus.

Inovācijas mainīgā daba dos jaunas iespējas Eiropā virzīt darbvietu radīšanu un izaugsmi. Mums ir jāspēj izmantot šīs iespējas, vienlaikus risinot problēmas un novēršot nenoteiktību. To darot, mums jābūt modriem un jānodrošina, ka ieguvumi mūsu sabiedrībā tiek sadalīti taisnīgi.

Šai pārveidei būs vajadzīgs kopīgs mērķis un domāšanas veida maiņa attiecībā uz inovāciju un zinātņi Eiropā. Ir svarīgi, lai reģioniem, dalībvalstīm un Eiropas Komisijai būtu kopīga

⁵¹ <https://ec.europa.eu/research/openscience/index.cfm?pg=home§ion=monitor>

⁵² Tiks ieviesta stimulu pakete, ar ko atzīst pastāvošās sekmīgās shēmas un atbalsta jaunas, kas pilnveido digitālās un darījumdarbības prasmes, zināšanu nodošanu, inovatīvas mācību programmas, karjeras stimulus, starpnozaru mobilitāti un transdisciplināritāti.

⁵³ **HEInnovate** iniciatīva dod iespēju universitātēm izvērtēt to darījumdarbības spējas un sniedz dalībvalstīm atbalstu to uzlabošanā.

⁵⁴ COM (2016) 381.

⁵⁵ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1415&langId=en>

darba kārtība. Mums ir jābalstās uz Eiropas stiprajām pusēm un jāpiešķir jauns virziens un jauns stimuls tā, lai Eiropa kļūtu par patiesu globālo līderi inovācijā visiem.

Komisija aicina vadītājus apspriest un sniegt stratēģisko virzību ar nolūku panākt turpmāk minēto.

- 1. Ātri pieņemt nākamo daudzgadu finanšu shēmu ar ierosināto inovācijas finansējumu, lai nodrošinātu, ka pētniecība un inovācija arī turpmāk ir viena no galvenajām ES politikas un finansējuma prioritātēm nākotnē dažādos budžeta instrumentos.*
- 2. Dalībvalstīm veikt vajadzīgos pasākumus, lai maksimāli palielinātu to investīcijas pētniecībā un inovācijā nolūkā sasniegt mērķi – 3 % no IKP.*
- 3. Palielināt privātās investīcijas pētniecībā un inovācijā un paplašināt tādas iniciatīvas kā VentureEU, lai sekmētu privātās investīcijas un “pacietīgu” kapitālu.*
- 4. Izveidot nākotnes prasībām atbilstošu ES un valstu tiesisko regulējumu, kas piemēro inovācijas principu, nodrošinot, ka katrreiz, kad tiek pārskatīta, izstrādāta vai īstenota politika un tiesību akti, tiek pilnībā izvērtēta ietekme uz inovāciju.*
- 5. Piešķirt prioritāti direktīvas par preventīvās pārstrukturēšanas regulējumu, otro iespēju un pārstrukturēšanas, maksātspējas un saistību dzēšanas procedūru efektivitātes palielināšanas pasākumiem transponēšanai.*
- 6. Vairāk vienkāršot valsts atbalsta noteikumus, lai atvieglotu dažādu līdzekļu netraucētu kombinēšanu un labāk izmantotu kopīgos novērtēšanas standartus attiecībā uz pētniecības un inovācijas projektiem.*
- 7. Izveidot Eiropas Inovācijas padomi ar mērķi noteikt un izvērst revolucionāras un kardinālas inovācijas, koncentrējoties uz straujas attīstības, augsta riska inovācijām, kam ir spēcīgs potenciāls radīt pilnīgi jaunus tirgus.*
- 8. Uzsākt Eiropas pētniecības un inovācijas mērķuzdevumu kopumu ar drosmīgiem un vērienīgiem mērķiem un spēcīgu Eiropas pievienoto vērtību.*
- 9. Izmantot Eiropas strukturālos un investīciju fondus, lai iekļautu reģionus inovācijas ekonomikā. Būtu jāpastiprina un jāracionalizē pārdomātas specializācijas stratēģijas, lai būtu iespējams sniegt starpreģionu inovācijas atbalstu. Būtu jārada sinerģija ar pamatprogrammu “Apvārsnis Eiropa”, InvestEU fondu, Eiropas Sociālo fondu, Erasmus+ programmu, Digitālās Eiropas programmu, kopējo lauksaimniecības politiku un citām programmām.*
- 10. Sekmēt universitāšu un publisko pētniecības organizāciju modernizāciju ar “Open Science” (atvērtā zinātne) apzīmējumu.*